

Kárpáti József Munkaszolgálatban

Ez apám, Kaufmann József egy munkaszolgálatos képe. Hátul áll balodalt, ahol az 'x' van. Valamikor az 1940-es évek első felében készült a kép Nagyatádon, ahol munkaszolgálatos volt. 1940-ben vitték el először apámat, azt hiszem, munkaszolgálatra. Nagyatádra kellett bevonulnia. Nem tudom, hogy ez az első vagy a második eset. De aztán már nagyon nem láttuk. Én mint gyerek csak azt láttam mindenből, hogy nagyon pusmogtak az emberek körülöttem. Hogy bezárkóztak, beszélgettek. És azt az apám tudta, hogy mennie kell majd, és akkor felfogadott egy tornatanárt, és otthon tornázott, hogy ő kellőképpen felkészüljön. És azt hiszem, ez bevált. Hat évig nem láttam az apámat, mert a munkaszolgálat után fogságba esett, és 1948-ban jött csak vissza. 1945-ben már lehetett tudni, hogy él. Az Uralból kaptunk apámról először hírt, Nyizsnyij Tagilban volt a fogolytábor. És én nem értettem a háború után, hogy ő, aki tulajdonképpen a szovjetekkel volt egyítésű, miért tartják őt hadifogolynak. Ő a lovakhoz értett, úgyhogy ő mindig vagy kocsis volt, vagy lóval foglalkozott. Én anyámmal és a nagyszüleimmel Budapesten vészeltem át a háborút. A Szálasi hatalomátvételekor [lásd: nyilas hatalomátvétel], kivitték a Tattersallba [lóversenypálya] a zsidókat. Akkor jöttek házról házra, és én nagyon emlékszem, hogy nagyon féltem. [Randolph L. Braham írja: Budapesten? A zsidók ellen indított módszeres kampány október 20-án kezdődött. hajnalban rendőrök kíséretében nyilas elemek hatoltak be a csillagos házakba, és megparancsolták, hogy minden zsidó férfi gyülekezzen az udvarokon. Ott közölték velük, hogy minden 16 és 60 év közötti férfi készüljön föl rá, hogy egy órán belül útnak indul. Még ugyanaznap délelőtt a nyilasokból és rendőrökből álló különítmények által kiválasztott zsidókat a Kerepesi úti lóversenypályára vagy a KISOK sportpályára vitték.] (A népiirtás politikája. A holokauszt Magyarországon. Új Mandátum Könyvkiadó, Budapest, 2003). -- A szerk.] S akkor azzal úsztuk meg mi a házban, hogy a nagyapámnak volt egy hamis papírja, hogy őt a Kun Béla idején halálra ítélték. Ezt megmutatta a nyilasoknak, és ezt értékelték, úgyhogy otthon maradtunk. A többiek a házból visszajöttek két nap múlva. Nem vittek el a házból, itt is a nagyapám zseniális volt, mert szerzett egy hamis svájci Schutzpasst, persze egészen egyértelmű volt, hogy hamis a pecsét rajta. Úgyhogy csináltatott róla fotokópiát, és emlékszem, az egész család rá volt írva -- ő, a nagymama, az anyám meg én --, és elmentünk a Rákóczi út és Körút sarkán, ott volt egy közjegyző. És a fotokópiát a

közjegyzővel hitelesíttette, és onnantól kezdve azt mutattuk, mert az már akkor egy hiteles papír volt, egy hamis levélnek a hitelesített másolata. Nagyon, nagyon rafinált ember volt. A Szövetség utcai ház zsidó háznak volt nyilvánítva. Azt hiszem, a többség egyébként is zsidó volt itt. A környék nem volt zsidó környék. De ez zsidó ház lett. Ott voltunk a háború alatt. S arra is emlékszem, hogy a földszinten lakott egy Keresényi, talán így hívták, aki vett nekem a szemben lévő cukrászdában fagylaltot, mert a zsidó nem mehetett a cukrászdába. A nyilas hatalomátvétel után el kellett hagyni; a Pozsonyi úton volt valami iroda, és ott kijelöltek nekünk egy védett házat a Tatra utca 29/b-ben. Nem volt olyan zsúfolt a lakás. Nem emlékszem, hogy kikkel laktunk. Lejártunk a pincébe, akkor egy asztalosüzem lehetett ott, és a bombázásokra ott voltunk. És ott főztek közösen. Erre emlékszem, hogy ettük azt a babfőzeléket, amibe szódabikarbóna helyett, hogy puhuljon a bab, véletlenül molyirtót tettek. De megettük. Ott ért minket a felszabadulás, de ott már házról házra jártak a nyilasok, és vitték őket [a zsidókat] a Duna-partra [lásd: védett ház; zsidók Dunába lövése]. Úgyhogy ha két nappal később jönnek az oroszok, mi is ott végezzük. Rengetegen elhunytak a holokausztban. Negyvenen a családból.